

Sreda, 15. septembar 2004.

Statusna konferencija

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej (Key), vi ste želeli nešto da kažete.

ADVOKAT KEJ: Da, hvala vam. Časni Sude, argumetni koje će dodeljeni advokati da iznesu u ime optuženog zasnovani su na potrebi da ovo bude pravično i ekspeditivno suđenje, ali i na potrebi da se njegova odbrana predstavi u njegovom najboljem interesu. Pitanje kojim se sada bavimo odnosi se i na pravo da se čovek sam brani. Znamo da je Pretresno veće izjavilo da to nije neograničeno pravo i da tu postoje neka ograničenja. Pretresno veće je odlučilo na osnovu izveštaja o zdravstvenom stanju iz jula i avgusta ove godine da to pravo treba da se ograniči i da se dodeli advokat. Pretresno veće imenovalo je dodeljenog advokata nalogom od 3. septembra. Ipak, jedna veoma važna stvar kojom je definisan okvir u kome dodeljeni advokat deluje je nalog koji je Pretresno veće izdalo istoga dana, a nakon dodeljivanja advokata. Tim nalogom definišu se načini rada dodeljenog advokata. Modaliteti rada advokata nisu bili formulisani kao rezultat argumenata koje je izneo dodeljeni advokat i zato će dodeljeni advokat sada da iznese svoje argumente o modalitetima rada. Sada su mu poznati svi elementi konteksta Odbrane, iza nas je iskustvo pozivanja trojice svedoka tokom prošle dve nedelje, iza nas je takođe iskustvo pokušaja da započnemo sa pripremama za prezentaciju Odbrane u najboljim interesima optuženog. Do sada je

sa početne liste ili listi, tako bih trebao da kažem, na kojima se nalazi 48 svedoka, radi se o pet posebnih popisa koje su u ime optuženog dostavili njegovi saradnici i te smo popise razmotrili, stupili smo u kontakt sa svedocima i neke smo pozvali. Tri do sada. Stupili smo u kontakt sa još 23, ali je 20 svedoka odbilo da svedoči: dvojica su naveli da su spremni da svedoče i čekamo na odgovor jednog svedoka. Ne možemo zasada da ništa više da učinimo u odnosu na ostale čije adrese imamo. Bez obzira na to što smo u vezi s tim preduzeli velike napore, znamo iz komunikacije preko imeila, nekim drugim kontaktima kao i izjava u medijima da su se svedoci udružili u grupe i izjavili da u uslovima kada dodeljeni advokat zastupa Odbranu nisu spremni da dođu na Međunarodni sud i da svedoče u korist optuženog.

SUDIJA ROBINSON: Jesu li naveli razlog?

ADVOKAT KEJ: Oni se ne slažu sa dodelom advokata. Ja mislim da se iz toga može videti da se radi o prezentaciji njihovog iskaza i na to se zapravo svodi ovo pitanje, po našem mišljenju, kao i rešenje za ono šta mi smatramo značajnim problemom za ekspeditivno i pravično vođenje ovog suđenja. Sasvim je jasno da svedoci žele da optuženi vodi njihovo svedočenje. On je u više navrata izjavio da smatra da je to najbolji način za prezentaciju njegove odbrane. Po mišljenju dodeljenog advokata, to je stav sa kojim se mi slažemo. Nalog o modalitetima u paragrafu 2 konkretno oduzima optuženom pravo da prvi ispituje svedoke, a da, nakon toga, slede dodeljeni advokati. Prema rečima optuženog, prvog dana izvođenja dokaza Odbrane, 7. septembra kad sam ja pokrenuo to pitanje imajući na umu da bi moglo doći do jednog specifičnog problema, problema za pravično i ekspeditivno vođenje suđenja, on je izjavio da nema nikakve namere da bude pomoćnik gospodina Keja. Kao što Pretresno veće već zna, optuženi je uputio prigovor na način izvođenja dokaza, ali nije se poslužio svojim pravom da sam postavlja pitanja.

SUDIJA ROBINSON: Nije se poslužio ni pravom da vama da uput-

stva.

ADVOKAT KEJ: Tako je, niti da mi da uputstva. I to se neće promeniti. Ako neko smatra da se to može promeniti, ja moram da kažem na osnovu mog iskustva u ovom Predmetu i mojih saznanja o tome kako stvari funkcionišu, moram da kažem da se to neće desiti. Ako se to ne dogodi, mi smatramo da Pretresno veće i dalje mora da ima na umu pravično i ekspeditivno vođenje ovog Predmeta, kako bi se omogućilo da se odbrana optuženog izvede na prikladan način.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kej, ja bih želeo da počnem da shvatam stav svedoka o kom ste govorili. Nalog koji smo mi izdali ne samo da omogućava da gospodin Milošević sam postavlja pitanja i to u nekoliko faza ispitivanja, nego mu takođe Pretresno veće dozvoljava da postavi razuman zahtev da postavi svog sopstvenog advokata. Ovo je jedan kompleksan, dugačak Predmet i recite mi, molim vas, da li ste sada u mogućnosti da nam date bilo kakvo objašnjenje za to kako bilo koja razumna osoba može da dođe do zaključka da njegova odbrana neće da bude adekvatno predstavljena od strane njegovog advokata, ukoliko optuženi s tim advokatom racionalno saraduje?

ADVOKAT KEJ: Svaka racionalna osoba koja staje na stranu jedne od strana u svakoj parnici, pa i u krivičnom suđenju poput ovoga, razmatraće situaciju iz svoje vlastite perspektive. I ljudi onda gledaju stvari iz svoje perspektive i spremni su da posluže za svrhe nekog konkretnog pojedinca, ljudskog bića koji je do sada predstavio svoje navode. U mnogim slučajevima postoji izvesno slaganje oko raznih pitanja, postoje simpatije i takvi ljudi preferiraju da pod takvim okolnostima sam optuženi vodi njihovo svedočenje, ali u svakom slučaju, test ovde ne treba da bude test racionalne osobe, jer ovde se ne govori o tek nasumice odabranim građanima, nego o ljudima koji su rekli da su voljni da svedoče za ovog optuženog.

SUDIJA BONOMI: Ali da li su to uglavnom ljudi iz zemalja u kojima se, tradicionalno gledano, uvek prilikom izvođenja odbrane angažuje advokat ili neka vrsta pravne reprezentacije?

ADVOKAT KEJ: To su ljudi iz zemalja celog sveta, iz raznih pravnih sistema, iz Amerike (United States of America), iz Francuske (France), iz Jugoslavije. Ima, verovatno i drugih, do sada smo samo o ovima primili informacije. Lista svedoka je ovde tako ogromna da mi zapravo nismo još uspeli da pročitamo sve šta ide uz nju.

SUDIJA BONOMI: Ali da li bih preterao ako bih rekao da su oni u 99 posto slučajeva iz pravnih sistema u kojima je sasvim normalno, a u nekima od njih čak i obavezno da se svaki kompleksni sudski predmet vodi uz pravnog zastupnika?

ADVOKAT KEJ: Možda je tako, ali mi se ovde bavimo jednim jedinstvenim slučajem. Nema ni jednog drugog krivičnog suđenja veličine, skale i opsega poput ovog. Ovo je prvi predmet u kome se bavimo predsednikom jedne uticajne zemlje i tom se predsedniku sudi. Pitanja koja se pojavljuju ovde nisu pitanja koja se pojavljuju u uobičajenim situacijama prakse u domaćim jurisdikcijama. Na suđenjima pred ovim Sudom, a ja sam učestvovao na jednom takvom suđenju ovde ranije, prvom suđenju pred ovim Sudom, kad se jedanput pomaknete iz sfere zatvorskih stražara, na optužene koji su se nalazili nešto više u lancu, onda stvari postaju sasvim drugačije.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, dozvolite mi da se vratimo malo na ono šta ste maločas rekli. Rekli ste, sasvim je jasno da svedoci preferiraju da optuženi vodi njihovo svedočenje i da se vi s time slažete. Ovo Pretresno veće radi na osnovu pretpostavke da optuženi ima pravo da se sam brani i to smo mi rekli u našoj odluci iz 2003. godine. U toj fazi postupka to je bio stav Pretresnog veća. U ovoj fazi postupka Pretresno veće je na osnovu zdravstvenog izveštaja zaključilo da optuženi nije sposoban da se sam brani.

Zdravstveni izveštaji kažu da ukoliko on nastavi da nosi na svojim plećima breme samozastupanja, njegova će bolest da se pogorša, što znači da postoji velika verovatnoća da bismo se ponovo našli u istim uslovima, istim okolnostima sa kojima smo bili suočeni prilikom izvođenja dokaza Tužilaštva, kad smo imali 12 prekida suđenja. I ja sada ne shvatam kako vi možete da kažete da je to nešto s čime se vi slažete. Ja uopšte ne razumem zašto se vi sa takvim nečim slažete, imajući u vidu istorijat ovog Predmeta.

ADVOKAT KEJ: Pitanje dodeljenog advokata je sada u žalbenom postupku. Mi se ovde sada bavimo modalitetima rada dodeljenog advokata. Nalog o tome izdat je na osnovu zdravstvenog stanja optuženog. Optuženi želi da nastavi sa svojom odbranom bez obzira na svoje zdravstveno stanje. I to je njegov slobodan izbor. U ovom trenutku je došlo do opstrukcije prava na izbor ili, ako hoćete, evo ja ću da upotrebim sada jedinu reč koje mi pada na pamet, Pretresno veće izdalo je jedan paternalistički nalog, nalog u kome Pretresno veće optuženom kaže "mi vas štitimo od samog sebe". Modaliteti tog naloga su takvi da se nalog još uvek može formulisati tako da ukoliko je optuženi bolestan, a Pretresno veće smatra da je to prikladno, svedoke može da poziva dodeljeni advokat, sve dok se optuženi ne oporavi. U ovom trenutku mu je Pretresno veće dozvolilo da započne sa izvođenjem svojih dokaza dva dana, da zatim govori o pitanju pravne reprezentacije, zatim o modalitetima rada i sada vidimo da je on, od početka ovog dela suđenja bio dobrog zdravlja, da je bio u stanju da prima svedoke, da je bio u stanju da izrazi svoje stavove u ovom Predmetu, on je započeo sa jednom uvodnom reči...

SUDIJA ROBINSON: Ali, gospodine Kej, mi znamo iz iskustva da će u sledeća dva meseca optuženi ponovo da posustane, da će mu se zdravlje pogoršati. Samo idiot ne uči iz svog iskustva. Pretresno veće nije u toj situaciji. Mi smo se do sada, prema našem iskustvu, 12 puta našli u situaciji da se gospodinu Miloševiću pogoršalo stanje i da je time suđenje prekinuto. Mi smo štitili i podržavali njegovu

pravo da se sam brani, međutim, u ovom trenutku ja jednostavno nisam u stanju to dalje da radim. Jedna osnova za nalog je zdravlje optuženog, a druga osnova koja ima korene u jurisprudenciji je prestiž, reputacija i integritet ovog Pretresnog veća. Suđenje koje bi moglo da traje još dve godine, što je jednako vremenu koje je bilo potrebno za izvođenje dokaza Tužilaštva, ukoliko tako suđenje bude ponovo prekinuto 12 puta, to bi, prema mom mišljenju, bilo sasvim neodgovorno i bacilo bi loše svetlo na ovaj Međunarodni sud. Ja nisam spreman da u ovom trenutku podržim takvu vrstu razmišljanja. Mi smo sada ... Pazite, ovde je bilo nekoliko faza. U prvoj fazi mi smo podržali njegovo pravo da se sam brani i to je na osnovu sudske prakse. To je jedno osnovno, fundamentalno pravo, ali to pravo nije apsolutno. Postoje neke stvari koje mogu da utiču na pravično i ekspeditivno vođenje suđenja. U nekim slučajevima to može da bude neodgovorno ponašanje u samoj sudnici, to nije slučaj sa gospodinom Miloševićem, to moram jasno da kažem. U ovom slučaju to je njegovo zdravlje. Njegovo slabo zdravlje je prepreka postizanju pravičnog i ekspeditivnog suđenja i zato smo morali da preduzmemo one korake koje smo preduzeli.

SUDIJA KVON: Mogu li ja nešto da kažem? Pretresno veće ne brine samo prekid suđenja nego i zdravlje optuženog. Zar iz zdravstvenih izveštaja, izveštaja koje su napisali lekari, nije sasvim jasno da bi dozvoliti optuženom da se i dalje sam brani značilo dozvoliti mu da se ubije? Mi to ne možemo da dozvolimo. I to je glavni razlog za odluku Pretresnog veća.

ADVOKAT KEJ: Ako mi dozvolite ja bih rekao nešto o tome šta je reklo Pretresno veće. Prvo bih želeo da odgovorim na ono šta je rekao sudija Robinson (Robinson), a što je druga strana medalje kad je reč o dignitetu i integritetu Međunarodnog suda, jer to zavisi i o kvalitetu odbrane i, po našem mišljenju, to je najosnovnija stvar u ovom suđenju. Kvalitet i važnost odbrane optuženog, po našem mišljenju, to nadilazi ova druga pitanja. U mnogim aspektima optuženi ima slobodan izbor. On želi da ima kontrolu nad svojim

vlastitim zdravljem. Evo nekoliko reči po pitanju zdravlja. Mi smo iz ovih izveštaja uzeli neke podatke. Molim da se zaključci od 24. jula 2004. godine podele. Dobro. Izveštaj na koji mi želimo da se nadovežemo je izveštaj od 24. jula, napisao ga je doktor Tavernije (Tavernier), kardiolog iz Belgije (Belgium). Ja mogu sada Sud da obavestim o datumu pregleda: pregled je održan 21. jula i 22. jula 2004. godine, znači pre 51 dan. U tom izveštaju stoji: "Na osnovi sadašnjeg kliničkog stanja, sadašnjeg načina života i činjenice da se on ne pridržava predložene terapije, u ovom trenutku, to naglašavam, gospodin Milošević, po mom mišljenju nije sposoban da se sam brani". To je datum poslednjeg pregleda optuženog u svrhe izveštaja. 18. avgusta doktor Van Dajkman (Van Dijkman) je podneo izveštaj na osnovu svog pregleda od 26. jula, a na osnovu njega je sačinio izveštaj: "Po mom mišljenju pacijent nije sposoban da sam sebe brani. Ja i dalje ostajem pri mišljenju da gospodin Milošević treba da se pridržava režima uzimanja lekova da bi sveo pritisak na jedan adekvatan nivo. U prošlosti se pokazalo da ovo jeste sasvim moguće." 26. avgusta doktor Dajkman, čija je poslednja poseta bila 26. jula, je podneo izveštaj u kome se slaže sa profesorom Tavernijeom koji je svoj pregled obavio 21. i 22. jula i izjavio je: "Nakon što sam pročitao izveštaj profesora Tavernijea, ja zaključujem da se nas dvojica slažemo oko trenutnog zdravstvenog stanja gospodina Miloševića". 27. avgusta doktor Tavernije, čiji je prethodni pregled obavljen 21. i 22. jula, znači pet nedelja pre toga, kaže: "Ako bi se gospodin Milošević strogo pridržavao kompletnog plana terapije, mnogo bolje bi mogao da se kontroliše njegov pritisak. U trenutnoj situaciji, a to se zasniva na pregledu u julu, gospodin Milošević nije sposoban da sam sebe brani. Ako bi gospodin Milošević nastavio sam sebe da zastupa, onda bi to znatno usporilo tok suđenja", ali to je nešto šta se bazira na prethodnoj situaciji. Kao što sam rekao, te posete od kojih je poslednju obavio doktor Van Dajkman 26. jula, a doktor Tavernije 21. jula, znači poslednja poseta je bila pre 51 dan, pre sedam nedelja i dva dana, a sve se to zasniva na tome da je to bila situacija u to vreme. Isto tako se radi o pridržavanju plana terapije. Pretresno veće je imenovalo

pravnog zastupnika, a po našem mišljenju to treba da bude mogućnost, da ako ima nekavih propusta u Predmetu koji zahtevaju imenovanog pravnog zastupnika i da se on aktivnije bavi izvođenjem dokaza u korist gospodina Miloševića, to je nešto šta treba da se primeni samo kada situacija to zahteva. U ovom trenutku, sudski nalog, čak iako se on pridržava plana terapije i jeste u stanju da sam sebe da brani, u stvari ometa upravo ono šta je Sud hteo da mu dodeli, zato što je osnova te odluke isključivo zdravstveno stanje, dakle zasniva se na medicinskim razlozima. Sud je nekoliko puta rekao "nas ne interesuje da oduzimamo bilo koja fundamentalna prava" kao što je to rekao i časni sudija Robinson jutros, ovo je posledica uslova koji su vladali kod optuženog i to je sprečavalo efektivan nastavak suđenja.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, da bismo bili sasvim precizni: lekarski izveštaj koji ste vi dobili, a poslednji je sačinjen pre 51 dan, oni nisu sačinjeni samo na osnovu jednog jedinog pregleda. Oni se zasnivaju na jednom praćenju zdravlja gospodina Miloševića tokom jednog određenog perioda. Čak mislim tokom čitavog perioda trajanja ovog suđenja i mislim da je potrebno da i to uzmete u obzir.

ADVOKAT KEJ: Ja to ne osporavam, časni Sude. Mi smo svesni toga i prilikom iznošenja našeg mišljenja smo razmotrili važnost ranijeg zdravstvenog stanja i čitavog tog toka, ali jasno je na osnovu onoga šta doktori kažu da su oni u tom periodu uzeli u obzir to da li je on sposoban za suđenje ili nije i jasno je da je sadašnje zdravstveno stanje i stanje koje je vladalo tada, kao i to što se nije pridržavao plana terapije, nešto šta su oni smatrali važnim razlozima zašto se uopšte nalazi u takvom zdravstvenom stanju.

SUDIJA ROBINSON: Ako je uopšte bilo tog nepridržavanja plana, to nije nešto šta se desilo samo jedanput. To je, u stvari, procena koju su oni doneli na osnovu pregleda, naročito pregleda doktora Van Dajkmanna tokom čitavog perioda, sobzirom da je doktor Van Dajkmann pratio njegovo stanje.

SUDIJA BONOMI: Ako ste spremni da se oslonite na promenu uslova što bi opravdalo jedan drugačiji pristup, onda prvo morate da imate nekakav znak od optuženog da on prihvata to da tada nije pratio plan lečenja i isto tako nekakvu indikaciju da će to ubuduće da radi, a to očigleno sada u vašem izlaganju nije tako.

ADVOKAT KEJ: Ja ne mogu tako nešto da kažem zato što ja sa njim direktno ne komuniciram, a to je problem koji imam kad iznosim sve ovo. Problem je taj što ja nisam u stanju da njega direktno savetujem, ali što se tiče prethodnih događaja, Sud stvarno nije imao nikakvu strategiju, jer smo imali amikuse, imali smo optuženog kao način da se bavimo propustima. A možda je sasvim ispravno da je odluka da se nametne pravni zastupnik u tim okolnostima bilo nešto šta je sasvim opravdano. Ako uzmemo to kao osnovu za argument, to je u redu, ali kada govorimo o modalitetu i načinu vođenja samog suđenja, to je nešto šta izaziva, u stvari, najveći problem. Da bi se pravedno izvodila njegova odbrana, nadam se da ću moći Sudu da pokažem da bi suđenje moglo da se vodi i na jedan ekspeditivan način, imajući iskustvo prethodne dve nedelje i sada, mogu da razmotrim sva ta pitanja i mogu da pokušam da pružim nekakva rešenja. Ako se vratimo na glavno pitanje, njegovo zdravlje, a to je nešto nad čime on ima kontrolu i on time upravlja, on je jasno izrazio svoje mišljenje o tome, to jest da on smatra da je izvođenje njegovih dokaza po njemu nešto šta mu je mnogo važnije. Da bi Pretresno veće moglo da se upusti u izvođenje dokaza Odbrane tokom jednog dužeg perioda, a tokom koga ne bi bilo nikavih uputstava od optuženog, onda imenovani pravni zastupnik ne može da kaže da radi u najboljem interesu optuženog, zato što on ne zna kakav je to najbolji interes u odbrani optuženog, jer se ovde ne radi o mojoj odbrani, već o njegovoj odbrani. Časni sudija Bonomi (Bonomi) je bio vrlo svestan toga, ako mogu to da spomenem kada smo iznosili pravne argumente pre dve, 2. septembra. Ja sada upravo gledam transkript i to je strana 32.372 od 2. septembra: "I ako bi to bio standard, zar se onda ne bi zahtevali određeni napori u smislu

saradnje koja se navodi u onome šta je rekao gospodin Kej". Saradnja su njegova uputstva, pristup svedocima, saradnja svedoka kao i u bilo kom drugom predmetu gde postoji veza ili gde postoje simpatije u odnosu na optuženoga, ne u odnosu na advokata. Svedoci ne dolaze zato što ih zamoli advokat da to urade, već dolaze zato što žele da se stave na raspolaganje optuženom tokom njegovog suđenja. I ako se smatra da mi možemo da prikupimo svedoke i da ih izvedemo na suđenje koristeći se našim procenama, vrlo se lako može reći, bilo kakav razuman čovek koji prati suđenje može da kaže "pa mi ne znamo da li je ovo stvarno odbrana gospodina Miloševića ili nije. On se nije složio s tim, advokat nije razgovarao s njim i advokat nije mogao da obezbedi sve njegove svedoke". A problem je da je jedina strana koja ima koristi od ovog kontradiktornog procesa, u stvari, Tužilaštvo. Tako da, po našem mišljenju, razumni posmatrač ne bi mogao da kaže da se u tom kontekstu onda radi o pravničnom suđenju. Osim toga, zato što moramo ...

SUDIJA BONOMI: Ja moram da kažem da ja ne prihvatam takvu tvrdnju uopšte. Kada se osobi pruži svaka razumna prilika da izvede svoju odbranu, ne prihvatam da bi se ikada moglo reći, ako je on odlučio da on to pravo ne iskoristi, da se tu radi o nepravičnom suđenju. To je nešto šta ja ne mogu da prihvatim.

ADVOKAT KEJ: Ja se nadam da ću možda promeniti mišljenje časnih sudija po tom pitanju, jer ovde ima potpuno jasnih, izdvojenih problema. Ako se pretpostavi da mi možemo da znamo i da nagađamo koji su njegovi najbolji interesi i koja je njegova odbrana, sasvim je jasno, nakon što sam razmotrio o kojim se svedocima radi, nakon što sam pregledao kakve mi informacije imamo i, isto tako, Sud je video dokumente koji su podneti po Pravilu 65ter u ime optuženog, da izvođenje dokaza, to jest svedočenja tih svedoka zahteva da postoje simpatije između svedoka koji dolazi da svedoči i osobe koja postavlja pitanja. U suprotnom, ono o čemu oni svedoče neće da bude jasno. I moglo bi se takođe reći da on po sadašnjem sistemu ima potpunu mogućnost da učesvuje u svemu tome, ali je problem

što on ne želi i neće to da uradi.

SUDIJA ROBINSON: Ali u tom slučaju niko ne može da kaže da to nije pravičan proces. Dužnost Pretresnog veća je da osigura da se uspostavi sistem koji omogućava optuženom da učestvuje u sudskom procesu i mi smo to uradili. Ako on odbija da učestuje, ako on odbija da prihvati tu mogućnost koja mu se pruža, onda, po mom mišljenju, niko ne može da kaže da proces nije pravedan.

SUDIJA BONOMI: Ono šta ja prihvatom, gospodine Kej, je to da vi možete da radite onako kako vi najbolje umete, da uložite svoje najbolje napore.

ADVOKAT KEJ: Da, a to je nešto do čega nam je veoma stalo, zato što mi moramo da radimo u njegovom najboljem interesu. Sudija Robinson je rekao da niko ne može da kaže da proces nije pravičan, a mi ovde, u stvari, pričamo o nečemu što je malo obrnuto. Mi smatramo da bi takav pristup možda pomogao u funkcionisanju ovog suđenja i možda bi bilo dobro da se tako nešto pokuša.

SUDIJA ROBINSON: Ponovite nam to ponovo. A imajte takođe u vidu da je u toku i žalbeni postupak, tako da ne možemo da učinimo ovde ništa što bi uticalo na tok žalbe. Samo trenutak.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, ono šta ste vi razmatrali je da nalog o modalitetima nije sastavni deo 100 posto odluke da se imenuje pravni zastupnik, tako da je to nešto šta sada razmatra Žalbeno veće. I ne znamo da li je ispravno da mi o tome razgovaramo. Međutim, mi smo zaključili da ipak vi možete da iznesete svoje mišljenje.

ADVOKAT KEJ: Hvala vam, časni Sude. Mi smatramo da je princip imenovanja pravnog zastupnika posebno pitanje o kome sada raspravlja Žalbeno veće, a modaliteti postupka pod 1(C) zahtevaju

od Pretresnog veća samo one naloge za koje smatra da su neophodni da bi bilo moguće da optuženi prezentira svoje dokaze na ispravan način uključujući i izdavanje *subpoena*.

SUDIJA BONOMI: Da, pasus 4, gospodine Kej i 14, to je možda nešto što možda tu ostavlja prostor za tako nešto.

ADVOKAT KEJ: Da, mi smo obeležili sve ove paragrafe i to je prvi koji sam ja spomenuo, ali mi gledamo iz našeg mandata: može da se kaže da smo ovde došli sa iskustvom kako to sve funkcioniše i sada se ne bavimo samo apstraktnim stvarima. Mi smo sada prešli iz faze amikusa i sada gledamo kako su stvari funkcionisale ranije, razmatramo stvari kojima ranije nismo imali pristupa, a to uključuje i informacije o svedocima i o dokaznim predmetima koji su bili predavani Sudu i ako mi sada razmatramo način na koji je vođeno samo suđenje i određena pitanja, mi sada, u stvari, zbog toga naglašavamo koliko je neophodno da suđenje bude ekspeditivno. Ako bi se, recimo, obrnuo redosled ispitivanja pod 2, onda bi Žalbena veće moglo da se pozabavi tim pitanjem na način na koji oni smatraju da je adekvatan, a na osnovu onoga šta je gospodin Milošević rekao 3. septembra, možda on ne želi da bude pomoćnik gospodina Keja, da želi on prvi da vodi glavno ispitivanje, a onda ćemo možda da vidimo da se tok izvođenja dokaza i dolazak svedoka, nešto što neće da bude dovedeno u pitanje, kao što je do sada bilo, zato što nisu hteli da učestvuju oni koji su navedeni na spisku svedoka. Ako Pretresno veće odluči, a ja uzimam u obzir primedbe časnih sudija da niko ne može da kaže da se ovde može govoriti o nepravičnom suđenju i da ja mogu samo da uradim sve koliko najbolje mogu i ako se prihvata da će suđenje da se nastavi na jedan način gde optuženi ne učestvuje u svojoj odbrani i gde je odlučio da ne prihvati one ponude koje su sadržane u nalogu, izvođenje dokaza Odbrane od strane ljudi koji nemaju nikakva uputstva postaje jedanogroman zadatak sa tehničkog aspekta. Trenutno, zato što gospodin Milošević koristi svoje sopstvene resurse i savetnike, one koji sarađuju sa njim, oni imaju svoje sopstvene kanale, imaju

kontakte sa svedocima, mogli su dobro da obezbeđuju to da svedoci dolaze i pojavljuju se pred Sudom, mogli su da obezbede podatke o svedocima. Mi imamo samo podatke za 48 svedoka. Što se tiče preostalih 1.600 svedoka, mi nemamo njihove adrese i nemamo nikakvog načina da ih identifikujemo. Imamo dvoja kolica sa dokaznim materijalom koji nije preveden, materijal je pretežno na BHS-u ...

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA BONOMI: Ovde se javljaju dva pitanja: prvo, gospodine Kej, da li vi tvrdite da postoji napor od strane onih koji pomažu gospodinu Miloševiću da vama ne daju informacije, da se radi o tome da odbijaju da vam daju informacije?

ADVOKAT KEJ: Ja to ne znam. Sve informacije koje mi imamo su date Sudu, Sekretarijatu (Registry), u odnosu na prvu grupu od 50 svedoka.

SUDIJA BONOMI: Ali pretpostavljam da ste tražili podatke o preostalim svedocima i da vam to nije pruženo.

ADVOKAT KEJ: Da, ovde ne postoji saradnja. Ja nisam njegov advokat onako kako oni na to gledaju i onako kako on na to gleda. Ja ne primam uputstva od njega, tako da su te informacije njihove informacije.

SUDIJA BONOMI: Ako osoba smatra da vi jeste njegov advokat, onda ono šta se dešava je da se vaš rad ometa i to znači da imate prava da se obratite Sudu koji treba da da nalog da dobijete pristup informacijama.

ADVOKAT KEJ: Da, mi to znamo. Radi se o jednom administrativnom, prilično rutinskom zadatku, ali onda se radi o tome da mi moramo da navedemo svedoke da sa nama sarađuju i da nam daju

izjave. Tužilaštvo ima ogromnu istražnu mašineriju, a kad govorimo o Odbrani, timu Odbrane u ovakvom suđenju, može se reći da bez saradnje optuženog se radi ovde o toliko ogromnom zadatku koji zahteva toliko mnogo sredstava i zahteva odgovarajući broj istražitelja za ono šta mi pokušavamo da postignemo. Mi stvarno smatramo da je to nešto o čemu treba ozbiljno da se razmišlja. Tužilaštvo ima pristup penzionisanim policijskim inspektorima iz Britanije (Great Britain), iz drugih zemalja, ima na raspolaganju iskusne ljude koji imaju za sobom čitavu karijeru, imaju određeni nivo nadoknade za rad takvih ljudi i oni na taj način mogu da obavljaju te zadatke. U sličnoj situaciji mi bismo, u stvari, mogli ovde da govorimo o tome da bi morali da započnemo istrage, da pokušamo da lociramo svedoke, navedemo ih da saraduju s nama, da nam pomognu, da pristanu da svedoče, da nam daju izjave. Ako to ne postignemo, mi onda moramo ponovo da se vratimo i da počnemo, da pokušamo sa istim zadatkom odavde.

SUDIJA ROBINSON: Čak i sa manje sredstava od onih kojima raspolaže Tužilaštvo, ako bismo imali saradnju optuženog i njegovih saradnika, vi biste bili u mnogo boljem položaju, zato što je namera gospodina Miloševića da on sam izvodi svoje dokaze. Ja sam prilično siguran da bi on bio sasvim uspešan u obezbeđivanju svedoka, tako da ono šta stoji između vas i svedoka nije toliko razlika u sredstvima koja su na raspolaganju Tužilaštvu i onih koja su na raspolaganju vama, već odsustvo saradnje od strane optuženog i njegovih saradnika.

ADVOKAT KEJ: Velika je razlika ako imate svedoke koji su voljni da sa vama saraduju i žele da razgovaraju i onih koji ne žele to da rade. I ako bismo mi razmišljali o tome kakav je kvalitet izjava prikladan za ovakvo suđenje i koja su pitanja relevantna i odnose se na optužnicu, nije tako lako dobiti ljude odgovarajućeg iskustva za tako nešto. Ne radi se samo o sredstvima koja su na raspolagnju, ali i to je nešto šta treba da se uzme u obzir. Ako bi se suđenje vodilo na način tako da gospodin Milošević prvi izvodi svedoke tako da njegovi

saradnici, oni koji njima pomažu, pružaju materijal za izvođenje suđenja, ne bismo imali problem. Ogromni resursi bi bili uštedeni i možemo da vidimo kako je to bilo organizovano na samom početku, zato što pre nego što je imenovan pravni zastupnik, već su bili planirani svedoci tako da je onda moguće po takvom režimu da se nastavi sa suđenjem. Ali ako se napusti takav metod, ja se onda oslanjam na ljude koji ne žele da sarađuju samnom i ja nemam, u stvari moram da na nekakav način obezbedim iskusne ljude kojima su poznati problemi o kojima ovde govorimo. Međutim, on već ima tim koji je potpuno upoznat sa tom problematikom. Oni su živeli sa ovim Predmetom toliko dugo, verovatno od samog dana njegovog hapšenja. Oni već imaju mašineriju koja je uspostavljena i koja funkcioniše. Postoje ljudi koji žele da pomognu i koji su potpuno poznati sa problematikom ovog Predmeta. Međutim, kad neko dođe spolja, kad pokušava da organizuje jedan tim Odbrane, sama veličina tog zadatka, a to se ne sme potceniti, znači količina resursa koji su potrebni da bi se obezbedili kompetentni ljudi je jedan ogroman zadatak. Mi ne možemo da pošaljemo mlade advokate koji nisu poznati sa problematikom ovog Predmeta. Ja sam imao nešto takvo u iskustvu ranije u predmetima gde su vam istražitelji davali jednostavno nekakve beznačajne izjave sa oslobađajućim elementima, misleći da je to dovoljno, ali to nije dovoljno. Da bi izvođenje dokaza Odbrane imalo svoju težinu, onda su potrebni ti resursi, a ja nisam siguran da je tako nešto moguće. Jako je dobro da se kaže "imate toliko puno", ali ja mislim da niko stvarno nije razmotrio pravi obim stvari kada se ovde radi o strani koja ne želi da sarađuje. Već je samo po sebi dovoljno teško kada imate klijenta koji je zadovoljan sa vama i kada pokušavate da prikupite dokazne predmete, to je i onda i pod tim uslovima veliki zadatak i ja imam puno iskustva u tome, to je veoma intenzivan proces. Ja sam to radio, kao što je radila i gospođica Higin (Higgins).

SUDIJA KVON: Gospodine Kej, mislim da se to sve vraća nazad na pitanje njegovog zdravstvenog stanja. Ukoliko bi se njemu dozvolilo

da on prvo ispituje svedoke, to bi podrazumevalo da on mora sam da priprema svoju odbranu, da bi morao da se sastaje sa svedocima, da ih priprema za davanje iskaza, dakle to je taj celokupan zadatak. Zar to ne bi ponovo dovelo do kolapsa njegovog zdravlja.

ADVOKAT KEJ: Pa on je to do sada radio i to nije do toga dovelo, zato što se on sastao sa svedocima sa kojima sam se i ja sastao, ali on je to uradio pre mene.

SUDIJA KVON: Ali ovo je drugačije. Lekari kažu da je njegov život ugrožen.

ADVOKAT KEJ: To je bilo tada i pod onom terapijom koju je tada primao. Moguće je da smo sada došli u jednu drugu fazu i da se sad nalazimo na ivici toga da ukoliko on i dalje bude ostao pri odluci da se ne pridržava saveta lekara, moram da vam kažem da to njemu više ne bi palo napamet, da to ne bi bilo dalje u njegovim planovima. Sigurni smo da postoji veliki intenzitet želje kod njega da sam izvodi svoje dokaze i on tu želju stavlja iznad pitanja svog zdravlja. Mi sad ne govorimo o tome da će on jako puno vremena provoditi sa ovim svedocima u pripremi. Mnogo tih ljudi su ljudi koje on zna od ranije, sa kojima je već ranije razgovarao, to su ljudi koji su ili saradivali sa njim, radili sa njim ili ih je on sretao ili su bili učesnici događaja u kojima je učestvovao i on. Prema tome, kad se oni sastanu sa njim, to je jedan sasvim drugačiji proces nego kad jedan autsajder, čovek sa strane dođe i razgovara sa njima.

SUDIJA ROBINSON: Da li vi to sad od nas tražite da mi ignorišemo ove izveštaje lekara i da dozvolimo gospodinu Miloševiću da nastavi istim onim tempom kao i ranije, da priprema svedoke, da ispituje svedoke i nemojte da pretpostavite da je ispitivanje svedoka lakše nego unakrsno ispitivanje svedoka. Ja mislim da vi to i sami znate. Ono šta će onda da se desi je da uprkos lekarskom nalazu neće doći do promene u režimu vođenja suđenja. Iako ja dobro shvatam ono

šta vi hoćete da kažete, on bi onda sam pripremao svedoke, onda bi on sam ispitivao svedoke i kada dođe do zdravstvenog sloma, onda biste vi preuzeli, dakle onda biste vi uskočili, a gde bi se on tada, u tom trenutku, nalazio?

ADVOKAT KEJ: Ono šta ja ovde predviđam je da svedoci dolaze kod njega, da ih on priprema ili da to rade njegovi saradnici, dakle oni mogu sami da odaberu kako će da postupaju. Ja, isto tako, mogu da se nađem sa svedocima. Svedok, recimo, dođe u subotu, sastane se sa njim u nedelju, ja se sastanem sa svedokom u ponedeljak. Tako smo radili sa nekoliko poslednjih svedoka. Onda on ispituje svedoka u sudnici i ja se na to nadovezujem sa onim pitanjima koja ja smatram relevantnim za postupak i za optužnicu. Ukoliko je iskaz sam po sebi dovoljan, onda to ostaje na tome. Ukoliko ima pitanja koja je on možda zaboravio da obradi, pošto se sam brani, onda ja mogu da se osvrnem na to, mogu da se osvrnem na pravna pitanja, ali mi bismo tada zamenili uloge, a što bi njemu omogućilo da ima na raspolaganju opciju da delegira svoje zadatke, dakle da postupa po svom nahođenju, a po našem mišljenju to bi zapravo odgovorilo na one kritike da ova Odbrana ne iznosi i njegovu odbranu.

SUDIJA ROBINSON: A šta bi se desilo ukoliko bi se njegovo zdravlje pogoršalo?

ADVOKAT KEJ: U tom slučaju, pošto mi imamo obavezu da vodimo ovde jedno ekspeditivno suđenje, onda Pretresno veće može da donese odluku po tom pitanju da li da postavljeni advokat preuzme ulogu u tom periodu ili ne, ali nemojmo prejudicirati stvari, hajde da pogledamo kakav je kontekst svega toga.

SUDIJA ROBINSON: Samo da vas zaustavim za trenutak. Ovde ima još jedno fundamentalno pitanje ukoliko vi nastavljate da vodite izvođenje dokaza u njegovom odsustvu.

ADVOKAT KEJ: Ukoliko bi njemu bilo dato pravo da postupa po

svom nahođenju, onda Sud može da razmotri posledice toga, ali je važno da on postupa po svojoj volji. U ovom trenutku, on uopšte ne saraduje, ne koristi priliku da lično postavlja pitanja. Dakle, imamo najgoru moguću situaciju. Njegova odbrana, može se reći, zapravo već je rečeno, se ne izvodi. Ukoliko mogu da naglasim, ukoliko ne bude dalje saradnje, kako bi onda branilac bez saradnje mogao da izvodi dokaze Odbrane u Predmetu ovog obima i kakve bi posledice to imalo po postupak, kakve bi to posledice imalo u smislu vremenskog izvođenja postupka, do kakvih bi zastoja došlo? Po našem mišljenju, ovo šta mi sada predlažemo je daleko bolja opcija. Ja već unapred vidim da će biti jako puno poteškoća da se pokuša da se nastavi sa suđenjem u kome ćemo imati svedoke koji nisu kooperativni, da pokušamo da nađemo dokazne predmete, da obrađujemo pitanja bez odgovarajuće podrške onih koji zastupaju njegove interese. Ono šta mene brine je da, pošto se sada bavimo budućnošću i bavimo se pitanjima šta ako, ono šta mene brine je šta ako ja kažem "ja sam dao sve od sebe, ali to je sve šta ja mogu da uradim" i mene brine kakve bi posledice to imalo po međunarodno pravo. Tokom poslednjih 11 dana smo bili u situaciji da moramo da se suočavamo sa ovim problemima i to nas je sve navelo da veoma, veoma pažljivo razmotrimo sve obaveze koje imamo dok smo pokušavali da izvodimo odbranu, dok smo pokušavali da pokrenemo celu stvar. I shvatili smo da su ograničenja takvog nivoa, naša ograničenja, da ono šta smo mislili da bismo možda i mogli da ostvarimo, nećemo moći da ostvarimo kada nemamo podršku svedoka ili kad se nalazimo u situaciji koja je neprijateljska, gde postoji apsolutno odsustvo simpatija između strana. Morali smo da zovemo neke od ovih ljudi, bili smo veoma zabrinuti situacijom sa kojom smo se suočili i prestali smo sami da zovemo svedoke, to smo sada poverili nekom drugom, zato što smo, znate, počeli da se bavimo raznim problemima, raznim pitanjima i postoje tu određeni rizici koji mogu da dovedu do novih problema u ovom suđenju, iako smo mislili na početku "u redu, pokušaćemo". Sada dolazimo do zaključka da pošto je prošlo 51 dan od prethodnog lekarskog pregleda, da sada ponovo treba pokrenuti ovo pitanje i ukoliko se dobiju uveravanja

da će doći do saradnje, do saradnje u pogledu lečenja i ukoliko dođemo do uveravanja da će optuženi da se pridržava terapije, onda se ova druga mogućnost može razmotriti. Tužilaštvo već prilično dugo insistira na tome da se postavi branilac i oni su to konačno i dobili. Sada se mi nalazimo u situaciji da moramo da nađemo modalitet da sve ovo profunkcioniše i nas veoma brine to kako ćemo da izvodimo odbranu ukoliko nemamo saradnju optuženog i zapravo se nalazimo u neprijateljskim odnosima. Ja nemam potrebe sada da ulazim u detalje, ali možete da pretpostavite o čemu se radi samo čitajući ono šta stoji u štampi.

SUDIJA BONOMI: Da li može da se kaže, gospodine Kej, da ovo nije bilo nešto šta je moglo unapred da se predvidi i da vi možda morate da podnesete zahtev da se donese odgovarajući nalog? Ja mislim da ste vi vrlo jasno ovo stavili na znanje tokom diskusije koja je vođena i Pretresno veće će povoljno da gleda na to da se da dopunsko vreme, bez obzira ko je postavljen u ulogu postavljenog branioca.

ADVOKAT KEJ: Dakle, mi smo, časni Sude, prešli iz jedne veoma apstraktne u jednu veoma praktičnu ulogu. Ja mislim da je moja dužnost, kao što vi imate vašu dužnost, da vas obavestim o tome kakva je naša situacija. Ako mi to ne uradimo, vi biste sigurno smatrali da vas mi nismo dovoljno obavestili o okolnostima sa kojima se suočavamo. Vi ste možda navikli da vodite suđenja gde ponekad morate da izdate jednu ili dve *subpoena* da se pojavi, recimo, neki lekar ili direktor banke koji inače nije bio baš voljan da svedoči, ali mi sad ovde govorimo o stotinama svedoka, što je jedan ogroman logistički problem. Ja mislim da količina resursa koju bi ovaj Međunarodni sud morao da upotrebi u suđenju ove veličine je nešto šta mora da se razmotri. Druga opcija je da se optuženom dozvoli da postupa u skladu sa svojom odlukom. Dakle, ta opcija bi uštedela sve te resurse i napore Međunarodnog suda.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, da se vratimo samo na ono šta ste ranije rekli, a to je da su se svedoci jednostavno međusobno

dogovorili i rekli da neće da svedoče. Da li biste malo to dopunili i rekli Pretresnom veću kakve ste indikacije dobili o tome?

ADVOKAT KEJ: Dobili smo peticije, to mi je prosledio Sekretarijat koji me i inače obaveštava o tome kako stoje stvari. Dakle, postoji peticija, jedna američka peticija, onda peticija iz još jedne druge zemlje. Jedan svedok nam je rekao da je potpisao peticiju kao što je to uradio neki drugi svedok

SUDIJA ROBINSON: Je li bilo, dakle, svedoka iz ove tri zemlje koje smo razmatrali?

ADVOKAT KEJ: Da, većina ih je odande. Ovo su svedoci čija mi je saradnja neophodna kad se radi o jeziku i o osnovnoj suštini njihovog iskaza. Kad dođete u tu situaciju, vi, naravno, možete da izdate *subpoena*, obavezujući nalog svedoku da dođe i da svedoči, ali to je jedna slepa pravda, jer zapravo mi ne ulazimo u suštinu onoga čime se bavi ovo suđenje. To nije najbolji način da se postupa.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kej, ove peticije možda ukazuju na to da je sve ovo izrežirano.

ADVOKAT KEJ: Pa moguće je i da je spontano. Ja jednostavno ne mogu ništa da kažem o tome. Ono šta ja mogu da kažem je da gospodin Milošević nije sprečio ova tri svedoka da se sastanu samnom. Ja to znam zato što sam ih lično o tome pitao. On nije imao ništa protiv da se ti svedoci sastanu samnom. Prema tome, ja ne mogu da vam dam odgovor na vaše pitanje, ali Pretresno veće mora da shvati da je ovo jedan slučaj u kome imamo dve strane sa suprotnim mišljenjem i mi svi to znamo. Neke strane međusobno sarađuju, ima svedoka i grupa koji gledaju blagonaklono jedni na druge i sasvim je logično da se oni međusobno dogovaraju. I moram da vam kažem da puno ljudi posmatra kako teku stvari u ovom Predmetu i ono šta je važno je da svedoci dođu da svedoče, da daju

ovde pred vama iskaz, da iznesu njegovu odbranu i njegove argumente i ovi svedoci, njegovi svedoci daju onu osnovu koja vam je potrebna kada budete donosili odluku i kada budete procenjivali dokaze koji su ovde izneti, a nama je veoma stalo da vi budete u stanju da to uradite.

SUDIJA BONOMI: Da li mislite da bi bilo korisno i da bi pomoglo da svedoci dođu ovde da svedoče ukoliko bi ih gospodin Milošević pozvao i rekao im da je veoma važno da dođu ovde da svedoče?

ADVOKAT KEJ: Ne znam i mislim da ovde mora da se donese odluka, časni Sude. Ova imena koja imam ukazuje da se radi o ljudima iz svih nivoa. Ovde ima i profesora, političara, ima ljudi koji su povezani sa nekim vladama. Isto tako imamo i ljude na visokim funkcijama u stranim vladama koji odbijaju da sarađuju. Recimo radi se o ambasadorima, prema tome to nije jedan izolovani korpus, već nešto mnogo šire. To ide do nivoa ambasadora i to je ono šta nas brine, zato što su ovo ljudi sa kojima je optuženi imao direktne kontakte.

SUDIJA BONOMI: To je veoma ozbiljno stanje stvari da bivši vladini predstavnici i funkcioneri odbijaju da svedoče ukoliko se pozovu. Jesu li oni bili pozvani?

ADVOKAT KEJ: Da, apsolutno.

SUDIJA BONOMI: Jesu li oni dobili izričit poziv da dođu tog i tog dana?

ADVOKAT KEJ: Pa, jesu. Mislim da je to tačno, ali su dali izjave o tome da neće da sarađuju. O tome je izveštavala štampa, mi smo to videli u nekim slučajevima sami ili čuli od drugih, ali, dakle, mi se sa tim suočavamo. Radimo u takvim okolnostima. Ja sada ne želim da sa spiska od 1.631 svedoka, odabiram određene svedoke. Hajde da kažemo da ćemo da radimo 150 dana. Šta ako ja budem u situaciji

da moram da pozovem one svedoke koji bi inače ispali sa tog spiska samo zato što su oni slobodni i voljni da dođu? Ja ne mislim da je to od koristi ovom Pretresnom veću zato što važni svedoci, suštinski svedoci su oni koji zapravo moraju da dođu ovamo. A za nas je veoma teško da znamo koji su to svedoci, jer jednostavno ne dobijamo nikakve instrukcije.

SUDIJA ROBINSON: Da se sad vratimo na ono šta je pitao sudija Bonomi. Ono šta je on imao na umu je, bar tako mislim, da li je poziv poslat nekom ambasadoru da dođe na Sud da svedoči tog i tog dana i da li je taj ambasador to odbio? Dakle, konkretno pitanje.

ADVOKAT KEJ: Radi se o bivšem ambasadoru, čoveku koji je u ono vreme bio ambasador, to je na spisku svedoka broj 5, tamo stoji rezime iskaza svedoka.

SUDIJA ROBINSON: Da, sada pred sobom imam spisak svedoka.

ADVOKAT KEJ: Da. I broj 1.109 koji je trebao da dođe u određeno vreme da svedoči, broj 670 je predsednik vlade koji je trebao da bude četvrti svedok, naravno veoma važan svedok sa kojim je gospodin Milošević lično kontaktirao.

SUDIJA BONOMI: Zar nije sasvim jasno da treba da podnesete zahtev da treba da se izda *subpoena* ovim svedocima da dođu da svedoče?

ADVOKAT KEJ: To može da se uradi, a sad da li će oni pozitivno na to da odgovore ili ne, to se ne zna. U situaciji kada se bavimo i tekućim problemima u ovom postupku, ako treba da se bavimo i ovim dopunskim pitanjima, onda nam to dopunski otežava posao i pokušali smo da vidimo da li možemo da prođemo i bez toga. Mi ne želimo da radimo svakodnevno na ovom Predmetu i da vas redovno izveštavamo o tome da nismo uspeli da postignemo ovo, da obavimo ono, još uvek pokušavamo da pronađemo svedoke, jer glatko

izvođenje dokaza Odbrane je ponekad pravo čudo zato što resursi nisu uvek na raspolaganju.

SUDIJA ROBINSON: Dakle mi moramo da funkcionišemo na jednoj empirijskoj osnovi, na osnovi iskustva i zato mislim da u ovoj fazi, dakle, mi moramo da se uverimo da svedoci nisu spremni da dođu da svedoče.

ADVOKAT KEJ: Pa, mi smo imali već određena odbijanja i ja sam vas obavestio o tome. Stupili smo u kontakt sa 23 svedoka, dva od ta 23 su spremna da svedoče, jedan nije odgovorio, a 20 je odbilo.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da treba malo više da razmotrite ovo pitanje izdavanja *subpoena*.

ADVOKAT KEJ: Ali kad se uzme u obzir broj svedoka ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, ja nisam mislio da Pretresno veće izda 300 *subpoena*. Isto mislim da to ne bi imalo smisla, ali mislim da bi to u nekim slučajevima bilo korisno. Ali prethodno mi treba da se uverimo da nije bilo moguće te svedoke dovesti na drugi način. To je postupak koji ovde već imamo, koji je primenjivan, izdavanje *subpoena*.

ADVOKAT KEJ: To mi je jasno.

SUDIJA ROBINSON: Dakle treba nam jedna reprezentativna grupa svedoka.

ADVOKAT KEJ: Nama je to jasno i pokušavamo ovamo da dovedemo svedoke dobrovoljno, bar u ovom trenutku, zato što svedoci koji su primorani da dođu ovamo, najčešće nisu dobri svedoci i najčešće to nije zadovoljavajući način da nekog primorate na saradnju. Ali, kao što smo rekli, postoji i mnogo lakši način da se svi ovi problemi reše, bez ove vrste konfliktne situacije, a to je omogućiti optuženom da

postupa po svojoj volji, po svom nahođenju po ovim pitanjima. Oni koji deluju u njegovo ime bi mogli da obezbede mehanizam za to da svedoci dođu ovamo dobrovoljno. Pored toga, mogu Pretresno veće da obavestim i o tome da iako dokument po Pravilu 65ter je sveo broj svedoka sa 5.600 na 1631 i dalje je veoma teško odlučiti koji od tih 1.631 svedoka treba da dobiju status prioriternih svedoka.

SUDIJA ROBINSON: To je jedno drugo pitanje.

ADVOKAT KEJ: Mi nemamo nikavih izjava niti beležaka o pripremnom radu sa svedocima, tako da smo već ranije govorili o tome da se možda primeni jedan drugi postupak, recimo postupak po Pravilu 89(F) u odnosu na prikupljanje dokaza, ali to je jedan mehanizam koji je mnogo više od koristi Tužilaštvu nego Odbrani, kada se radi o izvođenju dokaza. To nije mehanizam koji bi Odbrana spremno koristila zato što se tu radi o izvođenju dokaza na jedan drugi način.

SUDIJA ROBINSON: Da, mogu da vam kažem u svoje ime da je meni to jasno.

ADVOKAT KEJ: Moguće je da se koristi Pravilo 92bis(D) i mi smo već razmotrili to pitanje i kako je to već urađeno u drugim suđenjima ili tokom izvođenja dokaza po optužnici za Hrvatsku i Bosnu, kako su dovođeni svedoci po Pravilu 92bis(D), ali to je jedan proces koji zahteva dosta vremena. Mi to možemo da uradimo, ali postoje neki svedoci koji moraju da dođu i ovde svedoče uživo.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kej, da razjasnimo nešto. Ti saradnici koji rade sa gospodinom Miloševićem, su saradnici koje je Sud prihvatio i odobrio njihov odnos sa gospodinom Miloševićem. Dakle, oni se nisu tek tako pojavili, već je Sud njih prihvatio. Da li je to tačno?

ADVOKAT KEJ: Tako je. Oni su savetnici. Oni njega ne zastupaju, kako je meni bilo naglašeno, već su savetnici i saradnici koji pripremaju dokumente, pomažu mu u pripremanju odbrane. I prvobitno oni nisu bili deo ovog aparata u izvođenju njegove odbrane, iako su se nalazili u sudnici, odnosno galeriji za publiku, ono su se tamo nalazili isključivo kao publika. I to je bilo na osnovu zahteva optuženog. Dakle, oni su dobili jednu zvaničniju funkciju i uvedeni su u sistem, da mu pružaju pomoć.

SUDIJA BONOMI: A kakvu ulogu u tome ima Međunarodni sud? Možete li da mi kažete da li je Međunarodni sud zvanično priznao taj njihov rad? Kakav status oni imaju?

ADVOKAT KEJ: Njih nije postavio Sud kao njegove savetnike ili konsultante. Oni imaju mogućnost da se s njim sastaju i podležu pod kodeks vladanja, a koji se primenjuje na sve braniocce. Isto tako podležu sudskim nalogima kada se radi o Odbrani i proceduralnim pitanjima, ali njih ne finansira Sekretarijat već su oni izvan tog sistema.

SUDIJA BONOMI: Vi ste ih spomenuli par puta i rekli ste da ste od njih dobili spisak svedoka. Da li su oni, dakle, prikladan izvor koji bi vama mogao da dostavi detalje o drugim svedocima ili može li se od njih očekivati da oni nabave te detalje i da onda proslede to vama, jer treba znati da odgovorni advokati koji se nalaze u ovoj situaciji i koji pomažu gospodinu Miloševiću bi shvatili koliko je važno da ovi svedoci dođu i svedoče pred Sudom?

ADVOKAT KEJ: Oni su u ime gospodina Miloševića podneli spisak svedoka. Oni imaju pomoćnika ovde, na Sudu, isto tako imaju i ljude izvan ovog sistema i oni su učestvovali u pripremi materijala koji smo do sada dobili, recimo materijal po Pravilu 65ter. Ja vama ne mogu da kažem šta tačno oni rade i ko radi šta, zato što mi nismo deo tog sistema, već dobijamo materijal od njih na isti način na koji dobija i Sekretarijat. Mi smo prethodno bili u ulozi amikusa i na taj

način smo pripremali pitanja koja su se pojavljivala u odnosu na izvođenje dokaza Odbrane tako da bismo mi recimo, sastavljali neka dokumenta i tražili od njih način da se to formalizuje, ne u skladu sa uputstvima optuženog, već samo da bi se taj materijal izneo na prikladan način pred Pretresno veće.

SUDIJA BONOMI: To je jedan prilično dug odgovor na moje veoma kratko pitanje, gospodine Kej. Da li to znači da zapravo niste njih ništa pitali?

ADVOKAT KEJ: Zapravo ja ne mogu bolje da vam odgovorim. Situacija je veoma teška zato što oni dobijaju uputstva od svog klijenta, a mi ne.

SUDIJA BONOMI: Pa vi ste rekli da on nije njihov klijent. Hajde onda da razjasnimo kakav je to odnos između njih.

ADVOKAT KEJ: Oni savetuju svog klijenta.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, sad smo došli do trenutka kada treba da napravimo pauzu i moguće je da biste vi sada trebali da nam ukratko iznesete šta zapravo zahtevate. Koliko sam ja shvatio, vi ovde imate dva zahteva: prvi je da optuženog ponovo pregledaju lekari, pošto je poslednji pregled bio pre 51 dan. Druga stvar je da se optuženom dozvoli da prvo on ispituje svedoke, a da vi, kao postavljeni branilac onda se na to nadovežete, u slučaju da mislite da treba da se postave neka dopunska pitanja. I vi te zahteve ulažete u interesu ekspeditivnog i pravednog suđenja.

ADVOKAT KEJ: Tako je. Vi ste to odlično rezimirali u moje ime. To su naši zahtevi.

SUDIJA ROBINSON: U redu, sada pravimo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Kej.

ADVOKAT KEJ: Časni Sude, pre nego što nešto kaže gospodin Najs (Nice), moram da kažem da je Sud primio jedan faks od jednog od svedoka. Ja sam dobio kopiju tog faksa i tiče se ovog pitanja. Mislim da je prikladno da vam ja sada pokažem taj dokument kako bi ste, evo, imama ga ovde, kako biste i vi znali za to.

SUDIJA ROBINSON: Ovde se ne radi tek o tehničkim okolnostima, ali ipak moram da kažem da svedoci ne smeju da direktno kontaktiraju sa Pretresnim većem, nego preko Sekretarijata.

ADVOKAT KEJ: Da, mislim da na dokumentu piše da kopije dokumenta treba da budu poslate Pretresnom veću, dakle to nije poslano direktno Pretresnom veću. Mislim da su to uzeli u obzir.

SUDIJA ROBINSON: Da.

ADVOKAT KEJ: To je trebalo da bude treći svedok, Majkl Čosidovski (Michael Chossudovsky) sa Univerisiteta u Otavi (University of Ottawa). Sada pokazujem Pretresnom veću sa kakvim smo mi pitanjima suočeni kad je reč o svedoku koji je bio treći na popisu svedoka koji je dostavio optuženi. To je problem sa kojim smo suočeni. Treba primetiti da se ovde citira i kodeks profesionalnog ponašanja na strani 4 i to je zaista nešto, deo dileme sa kojom smo mi suočeni, uopšteno gledano.

SUDIJA ROBINSON: U redu, neka to prođe normalnim kanalima kroz Sekretarijat.

ADVOKAT KEJ: Još jednu stvar bih trebao da spomenem. Gospođa Anoja (Anoya) koja pomaže u obavljanju administrativnih poslova ima obavezu poverljivosti kad je reč o pripremi odbrane optuženog.

17. februara ove godine, potpisan je jedan takav memorandum koji reguliše njenu konkretnu ulogu i taj memorandum je poslat sudijama Robinsonu i Kvonu (Kwon). I ona, dakle, ima obavezu poverljivosti koji ne namerava, niti je ikad do sada prekršila. Ona postupa u potpunosti profesionalno.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, biću kratak. Većinu stvari koje imam da kažem već je spomenulo Pretresno veće. Prvo, prošli put kad smo o tome razgovarali u sudnici, rekao sam nešto šta bih mogao da kažem i sada. Ovde imamo jedan racionalan, razuman Sud koji je suočen sa jednim neracionalnim i nerazumnim optuženim. Prema tome, argument je onda, budući da nerazumni i iracionalni optuženi ne želi da popusti, razuman i racionalan Sud je onaj na kome je red da povuče neki potez. Stvarnost je sledeća. Ovaj optuženi prkosi ovom Sudu i sada ohrabruje svedoke da i oni prkose.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, imate li nekih dokaza o tome?

TUŽILAC NAJS: Ja sam upravo sada nameravao da okvalifikujem tu izjavu. Da li on njih aktivno ohrabruje da prkose Sudu, nije uopšte važno. Njegov stav prema ovom Sudu, sam po sebi njih ohrabruje na prkos. To smo videli i iz ovog pisma. Želeo bih takođe nešto da kažem u vezi sa pitanjem sudije Bonomija. Može li uopšte da se sumnja da kad bi ovaj optuženi svojim svedocima rekao, bilo javno, bilo privatno, sledeće "slušajte, sud je u vezi samnom izdao jedan nalog koji mi se ne sviđa i ja sam na njega izjavio žalbu. Međutim, budući da želim da se branim, ja bih želeo da vi dođete ovamo da svedočite. Čak i ako vi imate neke predrasude prema tome, u mom je interesu da se dokazi izvedu". Može li onda da bude ikakve sumnje da bi se onda većina svedoka ovde pojavila? Ukoliko su njihovi stvarni interesi ishod ovog Predmeta i ukoliko oni smatraju da ishod ovog Predmeta može da doprinese ovom optuženom, oni ne bi zauzeli ovakav stav koji su zauzeli. Ako pogledamo ovo pismo koje

ste upravo dobili, zanimljivo je da se primeti da se ono završava na sledeći način, pri kraju strane 5: "Ja, kao svedok Odbrane u pravnom postupku, ne mogu da učestvujem ukoliko se radi o flagrantnom kršenju prava optuženog na samoodbranu. Međutim, ja potvrđujem moje prihvatanje da se pojavim kao svedok Odbrane u nekom budućem trenutku, u onom trenutku kada se situacija raščisti i kada je optuženi prihvatiti." Dakle, drugim rečima, mi smo sada došli u situaciju u kojoj optuženi i njegovi svedoci žele da kontrolišu postupak pred ovim Sudom, a to nas dovodi ravno do onoga šta je spomenuo sudija Robinson, to je da je dignitet ovoga Suda, sam po sebi razlog da se dodeli advokat ovom optuženom i da taj advokat nastavi da zastupa optuženog. To su bile opšte stvari, a sada nekoliko detalja. Prvo, kad je reč o redosledu ispitivanja svedoka i da li to može da se promeni, ja smatram da ste vi u vašem nalogu o modalitetima sasvim svesno napisali da ispitivanje prvo mora da vrši advokat, a onda optuženi, bez obzira na to, kao što je jedan od vas maločas primetio, da postoji mogućnost, u paragrafu 4, da se ta sitacija promeni, jer to bi bilo nešto sasvim drugo, zar ne, da je ovaj optuženi ispoštovao nalog Suda, da je postavljao pitanja nakon gospodina Keja i da je nastavio da postavlja pitanja nakon gospodina Keja, ali da je onda, istovremeno rekao "molim vas da u skladu sa tačkom 4 vašeg naloga razmotrite mogućnost da se redosled ispitivanja svedoka promeni". Pod takvim okolnostima bi takav njegov zahtev mogao da se razmatra. Ja nisam ovde da kažem da li bi ga trebalo prihvatiti ili ne. Međutim, sada se srećemo sa sasvim drugačijom situacijom. Optuženi i dalje na uvredljiv način prkosi ovom Sudu, a istovremeno traži da se uzme u obzir paragraf 4 naloga i da se promeni sasvim jasno definisani redosled ispitivanja svedoka. Sledeći detalj odnosi se na saradnike optuženog. Kad je sudija Bonomi prvi put pokrenuo pitanje u kojoj meri Sud njima može nešto da naredi, odnosno kad je sudija Bonomi pomenuo sudske naloge kao takve, ja u prvi čas nisam bio siguran da li je mislio na *subpoena* svedocima ili na naloge upućene saradnicima, međutim želeo sam da skrenem vašu pažnju i ovako i onako na uslove pod kojima su angažovani ti saradnici. Imam ovde pred sobom potpisani

dokument od strane Dragoslava Ognjanovića, jednog od tih saradnika, datiran na 22. aprila 2002. godine i u njemu, kao što je gospodin Kej korektno rezimirao, stoji da je on pristao da ga obavezuju odredbe Statuta (Statute), Pravila o postupku i dokazima (Rules of Procedure and Evidence), Kodeks profesionalnog ponašanja advokata (The Code of Professional Conduct for Defence Counsel) koji se pojavljuju pred Sudom i, zatim, tu dalje stoji "sva druga pravila i regulacije Međunarodnog krivičnog suda i pravosudni nalozi koji se mogu odnositi na mene u svojstvu pravnog saradnika gospodina Miloševića". O ovome još nije na dovoljan način raspravljano. Međutim, Pretresno veće bi moglo da zaključi da nema nikakvog razloga da se ne naloži saradnicima da odmah predaju dodeljenom advokatu imena, adrese i sve propratne materijale svih svedoka na listi. I onda bi bilo na njima da, ukoliko se suprostave takvom nalogu, da dođu ovde u sudnicu i objasne svoj stav. Mi smo već jedanput ranije bili u situaciji kad sam ja izneo sugestiju da bi se saradnici trebali da se pojave ovde u sudnici, optuženi se uvek protivio njihovom pojavljivanju i on je želeo da bude jedina osoba koja se fizički pojavljuje u sudnici, da zastupa sebe. Međutim saradnici koji su sada u ovom trenutku u zgradi, s druge strane stakla, bi sada trebalo da budu dovedeni u sudnicu i oni bi trebali da dobiju mogućnost da iznesu argumente zašto ne bi trebali da pomažu dodeljenom advokatu i daju mu sve materijale. Moj uvaženi kolega, gospodin Kej, je vrlo elegantno izneo jednu sugestiju i vi ste takođe rekli da je njegov manevarski prostor ograničen u ovim okolnostima i on je, dakle, rekao da ukoliko se redosled ispitivanja okrene tako da optuženi može prvi da ispituje, da će on tome da se povinuje i da će to da omogućiti da se Predmet odvija na efikasniji način. Osim toga, na ovo može opet da se odgovori, da se opet radi o jednom nerazumnom, iracionalnom čoveku koji želi i dalje da prkosi i Sud treba da ima na umu i to da ukoliko ikada uđe u neki sporazum sa ovim optuženim, da taj sporazum nije nešto šta će ovaj optuženi ikada da poštuje, jer on je sasvim jasno rekao ovome Sudu da ga on ni na koji način ne poštuje.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Najs, možda bi ovde trebalo da se primeti da ste upravo vi ovaj aranžman ranije predložili u debati.

TUŽILAC NAJS: Da, apsolutno. Ja prihvatam to šta ste rekli, međutim od onda je Sud već doneo nalog.

SUDIJA BONOMI: Da, međutim ja vam samo kažem da je ova ideja o kojoj vi sad govorite bila ideja Tužilaštva. To nije bila ideja Odbrane.

TUŽILAC NAJS: Još jedan manji tehnički detalj, kad je reč o trojici svedoka koji su do sada svedočili. Ukoliko se u budućnosti ne iznese tvrdnja da njihovi iskazi nisu bili ono šta je optuženi želeo da kažu, moramo da konstatujemo da sada znamo da se optuženi sastao sa njima, da je razgovarao sa njima pre nego što su oni govorili s gospodinom Kejom i, prema tome, sasvim je razumno pretpostaviti da je taj mehanizam vodio tome da su svedoci koje je pozvao optuženi dali onaj iskaz koji je optuženi želeo, bez obzira na to šta on sada kaže, jer oni su od njega čuli šta on želi, a nema nikakvog razloga da verujemo da bi gospodin Kej onda rekao nešto drugo ili da od njih nije dobio taj iskaz. A sada par reči o zdravstvenom stanju. Kao što je Sud već konstatovao, izveštaji o zdravstvenom stanju su pripremljeni na osnovu kompletne medicinske dokumentacije. Sasvim je jasno da je sadašnje zdravstveno stanje optuženog nepromenjivo. Ja mislim da gospodin Kej, a ni optuženi ne kažu da do svakog pogoršanja zdravlja optuženog dolazi samo zbog samovoljnog mešanja optuženog u svoju terapiju, odnosno promene te terapije. Prema tome, sada smo suočeni sa jednim dugotrajnim obrascem slaboga zdravlja i doktori su na više načina izrazili mišljenje da ukoliko se vratimo na prethodni modalitet rada, da će to sigurno da dovede do sledećeg prekida u suđenju. Naravno, kad bi optuženi u bilo kom trenutku rekao, bilo eksplicitno, bilo implicitno, da je njegovo nedavno loše zdravlje, zbog kojeg je suđenje odloženo od juna do septembra bilo uzrokovano njegovom manipulacijom uzimanja lekova, to bi bio jedan vrlo jaki razlog da se kaže da njegovu Odbranu mora da vodi profesionalni advokat, zato što bi u takvoj situaciji bilo sasvim neprikladno da optuženog zastupa osoba koja se ponaša na jedan takav način, to jest, sam

optuženi. Moj uvaženi kolega je već rezimirao neke stvari iz izveštaja lekara, međutim zanimljivo je primetiti ono šta je doktor Tavernije rekao 27. avgusta pod tačkom 1. Dakle: "Optuženi ima intenzivni povišeni krvni pritisak", zatim, broj 5, "ukoliko nastavi sam da se brani, to će u velikoj meri da naruši napredak u suđenju". Ja neću više ništa da kažem o argumentima iz izvještaja o zdravstvenom stanju, zato što, po našem mišljenju, uz svo dužno poštovanje, sasvim je jasno kakav je stav doktora o tome. Isto tako treba da se kaže da je iskustvo ovoga Suda takvo da ukoliko ovaj optuženi uz svoje zdravstveno stanje pokuša da učini ono šta pokušava da učini, to jest i dalje da se brani sam, da će ovo suđenje da bude prekidano toliko puta i produženo toliko mnogo da će to da bude nerazumno. Još nekoliko reči koje sam rekao na našoj poslednjoj raspravi. Iako u ovom trenutku o tome ne treba da se diskutuje, jer je stvar u žalbenom postupku, ipak treba reći da prkos pred Sudom kao i kršenja pravila u obraćanja Sudu, sami po sebi mogu vrlo lako da opravdaju nametanje advokata. Vraćam se na ovo zbog onoga što je sudija Robinson rekao o dignitetu suda, a isto tako i zato što treba imati na umu da je ovaj Sud do sada već bio ekstra velikodušan prema ovom optuženom, čak i od kad je počelo izvođenje odbrane ovog optuženog, Sud mu je uvek dao vremena da govori i svakom tom prilikom optuženi je nastavio da prkosi ovom Sudu. Sada je na ovom Sudu da odluči šta je odgovarajući način pojavljivanja pred Sudom. Međutim, ovaj optuženi prkosi Sudu i odbija da ispoštuje nalog koji mu je izdat, a koji je u ovom trenutku na snazi i potpuno zakonit. Nemam više ništa bitno da kažem, ali želeo bih da dodam još jednu stvar. Oni koji su videli šta se sve dogodilo u ovom suđenju, koji su gledali redosled događaja koji nas je doveo u sadašnju situaciju, oni koji su takođe videli događaje u Hagu (The Hague) 1991. godine kada je Karingtonov (Peter Carrington) plan odbijen time što su neki drugi takođe odbili taj plan, mislim da se onda vrlo lako mogu povući paralele i da može da se kaže sledeće: Sud ili bilo ko drugi, ne može da ide beskonačno u susret nekome ko je odlučan u tome da i dalje ide putem koji mu neće doneti ništa dobro i ja apelujem na Sud da održi svoj dignitet pred ovim optuženim i ovom prkosu,

jer samo na taj način će, na ovaj ili onaj način, da dođe do pravedne presude.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najs. Gospodinu Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, gospodine Robinson. Pre svega nekoliko reči o stavu svedoka, jer se daju razna tumačenja, a shvatio sam da ni vama nije jasno, jer ste postavljali pitanja šta oni kažu. Ja neću uzeti ni neuporedivo manje vremena, naravno nego što su imali drugi, ali želim da kažem da se ne može razgovarati ovako kako gospodin Najs nastupa, uvredljivo prema svedocima. To su ljudi koji imaju svoj integritet. I to su upravo ljudi koji su videli šta se dogodilo. Gospodin Kej je pomenuo ambasadora. Ne moram da citiram ime, imate ga tu. U poruci, ne upućenoj meni, nego upravo gospođi Higinis i gospodinu Keju, taj ambasador, znači zapadni ambasador kaže: "Odlučio sam da se pojavim. Od samog početka sam imao ozbiljne sumnje u legitimitet Tribunala. Način na koji se vode sudski postupci u Tribunalu me ubeđuju u moje sumnje da je ovo pre jedan politički Sud, nego pravno telo koje radi u interesu istine i pravde. Skorašnja odluka o postavljanju advokata gospodinu Miloševiću daje dodatne dokaze da je moje mišljenje tačno. Ja nemam presumpciju krivice gospodina Mioševića i to je bio razlog što sam se ranije pripremao da svedočim. Sada, kako stvari stoje, izgleda da je Tribunal otpočetak odredio da je on kriv. Na žalost, suđenje je već dobilo karakteristike staljinističkog procesa. Ne želim da budem deo ovog izvrtanja pravde." Da ne citiram dalje, samo još završnu rečenicu ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Miloševiću, možete li da nam kažete ime te osobe?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kako da ne, to je ambasador Džejms Biset (James Bisset). "Najzastrašujućiji deo je da je izgleda sasvim jasno da pravda nikada nije bila u razmatranju Tribunala." Pomenuo je gospodin Kej predsednika vlade koji je dao javnu izjavu novinama. U

njegovoj javnoj izjavi on je pomenuo i čak citirao deo njegove javne izjave gde on kaže: "Garantovano je pravo da se optuženi brani sam. To je opšte prihvaćeno načelo u međunarodnom pravu i činjenica da je Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju počinio tako ozbiljno kršenje tog međunarodnopravnog načela pokreće ozbiljnu zabrinutost." Dalje kaže, "nekoliko pravnih eksperata veruju da gospodin Milošević nije dobio dodeljenog branioca nego još jednog tužioca koji će da dela koristeći samo drugačija sredstva". Da ne citiram dalje, jer neću da uzimam vreme. Evo, još jedan vrlo ugledan američki, sad diplomata koji je pismo poslao meni, ali ja sam ga dobio preko vas, preko vaše službe ovde i na vašem formularu. "Posle dubokog razmišljanja svojevoljno sam prihvatio da budem jedan od svedoka Odbrane u procesu koji se vodi protiv vas pred Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju. Verovao sam tada i sada verujem da ste nevini po svim tačkama optužnice. Suočeni sa činjenicom da je Tribunal oduzeo vaše fundamentalno pravo da sami sebe zastupate, postupak je postao vrlo jasno nefer i da je ništa više nego političko suđenje, bez pravnog legitimiteta. Vaša odbrana, odbrana o kojoj smo se dogovarali u Hagu, sada više ne postoji. Samim tim je ne mogu sa svojom svešću da budem vaš svedok Odbrane zbog trenutnih odluka Tribunala. Kada Tribunal promeni svoju odluku i omogući vam da sami vodite svoju odbranu, onda ću ponovo svojevoljno da budem vaš svedok."

SUDIJA BONOMI: Možete li da nam kažete njegovo ime?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je američki diplomata Džordž Keni (George Kenny). On je, inače, vodio Jugoslaviju u Stejt departmentu (US Department of State). Ima mnogo veoma savesnih ljudi širom sveta koji jednostavno ne mogu da slušaju ovu gomilu laži koje ovde iznosi gospodin Najš. On ne razume čak mnoge stvari, jer da ih razume ne bi ih na takav način ni postavljao. Kao, na primer, sad je pomenuo konferenciju u Hagu, čija je prva tačka da se ukine Jugoslavija. A onda priča nebulozno o tome kako je trebalo da se formira konfederacija po tom dokumentu, kad se ukine Jugoslavija i

formira šest država, onda je stvar svake te države, mogli smo sa Bugarskom (Bulgaria) ili Mađarskom (Hungary) ili nekom drugom susednom zemljom isto tako da stupamo u odnose, to uopšte nije sporno, ali se tada postavljalo pitanje ko ima pravo da ukine jednu državu članicu Ujedinjenih nacija (United Nations): da li šest predsednika republika koji nemaju legitimitet da učine ili međunarodni posrednici, ili bilo ko. I sad vama kao međunarodnim pravnicima neko treba da objašnjava šta je ta podvala sadržala i od toga polazi gospodin Najs kao i u onoj priči o Velikoj Srbiji i tako dalje, gde se ljudi čude i krste odakle im takve stvari, a koje pokazuju ne samo zlonamernost nego i potpuno nepoznavanje činjenica i potpuno nepoznavanje svega šta se tamo događalo. Prema tome, suštinsko je pitanje da ja vodim svoju odbranu. Gospodin Kej ništa ne zna o Jugoslaviji. I drugo, ta odluka, dozvolite mi da kažem svoje mišljenje, a to je uverenje mnogih ljudi, na kraju krajeva ako čitate zapadnu štampu i to ćete isto videti, nikakve veze nema s mojim zdravljem. Jednostavno išlo se na to da se meni onemogućiti da govorim. Na kraju krajeva, gospodin Najs je u svom obrazloženju objašnjavao kako ne smem ja da budem u poziciji da ispitujem neke važne ličnosti, kako ne smem ja da govorim i tako dalje, tako da ga je čak gospodin Kvon morao da opomene da ste vi odluku doneli, navodno iz zdravstvenih razloga. A sad kad je reč o zdravlju, molim vas, vi se niste pridržavali smernica lekara i doveli me u situaciju da se ozbiljno razbolim. Ja sam ovde, kad sam postavljao pitanja u vezi sa dužinom pripreme, skrenuo pažnju na smernice lekara da mi je odobreno da radim tri dana nedeljno. Ništa od toga nije uzeto u obzir. Završen je naglo slučaj Tužilaštva, kako je vi nazivate, u vreme kad sam bio bolestan. Vi ste meni nametnuli teret da bolestan moram da ispoštujem rokove koje ste mi postavili. Ja sam pitao oficira za vezu iz Registra koji je navodno neutralan organ, da li ću dobiti nešto više vremena, a ne 12. april kao poslednji rok da predam listu svedoka. Dobio sam odgovor da je to odluka vaša i da ne dolazi u obzir da ja dobijem više vremena. Vi ste mi nametnuli tempo rada u uslovima u kojima sam bio bolestan da ispoštujem vaš termin i predam tu listu i prođem kroz spisak od 1.300 svedoka, gde sam, uz pomoć, naravno,

svojih saradnika imao da svodim sa preko 5.000 na 1.600 ... Lapsus sam napravio, 1.300, 1.600. Dakle vi ste mi nametnuli taj tempo. Ova priča o tome da se ne pridržavam terapije je potpuno neistinita. Ja sam zbog tempa koji ste mi nametnuli očigledno pogoršao svoje zdravstveno stanje, a ne zbog nepridržavanja lekova, terapije, jer to može da kaže samo neko ko ne zna proceduru u vašem zatvoru: da se lekovi uzimaju uz prisustvo stražara, onako kako su dati, u kutiji, svaki put u toku dana kada je to propisano. Kako su vaši lekari izveli i kakve zaključke, to mene ne interesuje, ali ja ukazujem na to da ste upravo zbog vašeg nepridržavanja sugestija lekara i ukazivanja da mogu da radim tri dana i nametanja u vreme kad sam bio bolestan rokova koje sam morao da stignem, jer sam želeo da dam, naravno, svoje svedoke, došlo do ozbiljnog pogoršanja zdravstvenog stanja. Prema tome, molim vas lepo, da se mi razumemo oko jedne stvari: ja sam čuo ovo šta gospodin Bonomi govori, pa ja imam prava, ako ga ne iskoristim, onda je to moj problem, to je sve fer, jer mi je pružena mogućnost. To nije tačno. Vi ste meni moje pravo oduzeli. Prema tome, kako ja to da iskoristim pravo koje ste mi oduzeli? Suprotno je, gospodo, ja tražim da mi vratite moje pravo. I ne možete da mi vraćate mrvice prava koje ste mi oduzeli, pa onda da kažete, ako vi ne koristite te mrvice oduzetog prava, onda vi ne koristite pravo koje vam mi dajemo, a koje ste prethodno mi oduzeli. Prema tome, molim vas da se oko toga razumemo. Ja insistiram da mi vratite moje pravo na odbranu, da ja mogu da pozivam svedoke i vodim glavno ispitivanje, odnosno sve ono šta to pravo na odbranu sadrži i da se stvar vodi na način na koji je to jedino moguće. Ovde su pomenuti moji saradnici. To su moji saradnici. I oni sa vama nemaju nikakve veze. Tačno je da su morali da potpišu da će se pridržavati kodeksa, jer je to bio uslov da im se omogući da mogu da me posećuju. I oni se pridržavaju. Ponašaju se vrlo korektno u svemu, ali to je bio jedini način. Ja sam tražio od registra kao neutralnog organa da omogući da nekoliko mojih saradnika mogu da imaju pristup meni u zatvor, jer je takođe jedini način da dobijem dokumenta koja su mi bila potrebna i koja su mi i sad potrebna, da mi prikupe informacije, da komuniciraju sa ljudima s kojima ja ne mogu da komuniciram,

budući da sam u zatvoru, odnosno da budu neka moja veza sa spoljnim svetom u ovim ograničenim uslovima u kojima ja mogu da funkcinisem i koji su veoma skromni. Prema tome, oni rade isključivo kao moji saradnici na onim stvarima koje im ja zadam u zadatak da mi pripreme, donesu i omoguće da radim ono šta smatram da je potrebno. I što se tiče ovoga, ove opet potpuno besmislene tvrdnje gospodina Najsa, kao da se njima naredi da oni daju neke podatke, pa, molim vas, sve podatke sam ja dao Sekretarijatu vašem i spisak i dokazne predmete i sve ostalo. Nemaju oni nikakve druge podatke osim onih koje sam ja već predao vama ovde. To nije nikakva tajna. I uopšte ne vidim da se na bilo kakav način tim ljudima ovde može da imputira nekakva, kako bih rekao, zla volja ili bilo šta drugo. Sve šta sam imao da predam, ja sam predao, jer ste me vi obavezali rokom 12. aprila da predam spisak svedoka. To je dato i to je završeno. Prema tome, molim vas da razumete moj zahtev koji je vrlo jasan i vrlo konkretan - vratite mi moje pravo na odbranu. To je principijelan zahtev. Vi ste, gospodine Robinson, otišli juče tako daleko da moj zahtev za taj osnovni minimum prava koji mi pripada maltene nazovete mojim kapricioznim ponašanjem. Pa onda bi svako pitanje koje se tiče slobode i prava ljudi koje spada u *ius cogens*, kao što znate, koji se ne mogu tek tako ekstenzivno tumačiti, bio nekakav kapric. Moj je zahtev duboko principijelan i ja zahtevam da mi vratite moje pravo na odbranu.

SUDIJA BONOMI: Gospodine Miloševiću, vi ste rekli da vaši saradnici nemaju nikakve druge informacije osim onoga šta je već predato Sudu. Da li to znači da oni nemaju adrese svedoka čija su imena predata Sudu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Neke kontakt telefone i sve drugo, pa oni su sve to dali oficiru za vezu, dali Registru. Na kraju krajeva, ova pitanja u vezi sa svedocima ne odnose se uopšte na nepostojanje adrese. Gospodin Kej i gospođa Higinis su komunicirali sa ovim svedocima koji, koje ... Evo ovaj ambasador koga sam citirao, on je komunicirao

s njima. Nije tu pitanje nepostojanja njegove adrese ili nemogućnosti da se on komunicira. Od koga su dobili njegov telefon? Verovatno od gospodina Tomanovića kome ... Pa mislim elementarno civilizovano ponašanje, ako mi tražite nečiji telefon ili adresu, ako imam, ja ću vam je dati. To nije nikakav problem. Ovo je pitanje principijelno, a ne skrivanja adrese.

SUDIJA BONOMI: Moje pitanje, gospodine Miloševiću, se odnosilo na to šta je gospodin Kej rekao o nekih 1.600 svedoka o kojima nema nikakve informacije, tako da bi mogao da stupi u vezu s njima. Da li vi tvrdite da vaši saradnici nemaju nikakvih informacija u vezi sa tim svedocima, osim onih koji se već nalaze na spisku koji je već dat Sudu. Mislim da se odnosi na prvih 48, zapravo za njih postoje informacije, ali dalje od toga nema informacija koje bi mogle da budu date gospodinu Keju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nema nikavih problema da sve informacije, o svakom svedoku ... Nesumnjivo da moji saradnici mogu, ako u ovom trenutku nemaju, da imaju informaciju o kontakt telefonu bilo kog svedoka. Ja ponavljam, to je pitanje civilizovanog odnosa, zašto bi oni uskratili, to nisu nikavi tajni telefoni, niti su moji svedoci nečiji tajni agenti ili kriminalci. Prema tome, nikakvih prepreka nema da ih bilo ko kontaktira. I sve se može dobiti od oficira za vezu. Oficir za vezu može s mojim saradnicima da, u komunikaciji s njima da ima svaki podatak koji interesuje Sekretarijat. To uopšte nije sporno. Nećemo valjda da padnemo na te niske grane da se bavimo skrivanjem podataka.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam na tom odgovoru. Imam još jedno pitanje za vas. Da li je vaš stav to da ako svedoci smatraju da po svojoj savesti mogu da dođu i daju svedočenje pred ovim Sudom, da biste vi onda želeli da oni tako i urade?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: To je stvar svakog svedoka. Ja želim još jednom da vam kažem, ni na najindirektniji način, ni na jednog sve-

doka ne želim da vršim uticaj. To je stvara svakog svedoka i vi ste čuli gospodina Keja, on se sastao sa svedocima koji su bili kod mene. Nikavih prepreka, niti ja smatram da treba da budem prepreka bilo kome da s nekim komunicira ili da neko da svoju izjavu, ako to želi.

SUDIJA BONOMI: Da li biste vi onda bili voljni da ih ohrabrite da dođu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Oni su, gospodine Bonomi, razumni ljudi i ljudi od integriteta. To je stvar tih svedoka.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam, gospodine Miloševiću.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, da li vi hoćete nešto da kažete u vezi sa poslednjim stvarima šta je optuženi rekao sudiji Bonomiju?

ADVOKAT KEJ: Ja sam za vreme pauze razgovarao sa gospodinom Tomanovićem. On mi je potvrdio da ima slučajeva da oni nemaju nikakve podatke o svedocima, kako da stupe u vezu s njima, mislim da je rekao da se radi o 200 svedoka sa kojima su komunicirali preko posrednika zbog njihovog položaja. Isto tako, u vezi sa nekim svedocima on ima imeil adresu ili brojeve telefona, nema za sve, međutim to bi bilo nešto šta bi nam stavio na raspolaganje. Recimo, ako govorimo o svedokinji Avramov, on ne zna gde ona živi, nema adresu, ali je imao sa njom kontakte putem telefona i imeila i mislim da je procedura bila da se takvim kanalima obezbeđivala saradnja svedoka koji su bili voljni da sarađuju. Tako da sa naše pozicije, možda bi to onda bilo malo drugačije.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Sada pravimo pauzu od 25 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Sada ću da pročitam odluku Pretresnog veća u vezi sa dvema stvarima koje je izneo gospodin Kej. Prvo zahtev da se optuženi podvrgne dodatnom zdravstvenom pregledu. Pretresno veće konstatuje da je nedavna odluka doneta na osnovu ne samo jednog pregleda, jer su i zdravstveni izveštaji rađeni na osnovu kompletne istorije bolesti optuženog i pogotovo njegovog zdravstvenog stanja tokom ovog suđenja. U zdravstvenim izveštajima jasno stoji da je njegovo stanje hronično i da će da se ponavlja. Pretresno veće mora da gleda ne samo zdravstveno stanje optuženog danas, nego i celu njegovu istoriju bolesti. Zahtev se odbija. Drugi je predlog bio da optuženi prvo ispituje svedoke, a da nakon toga svedoke ispituje dodeljeni advokat. Po mišljenju Pretresnog veća time ne bi došlo ni do kakvih značajnijih promena u odnosu na prethodni režim. Iz zdravstvenih izveštaja jasno prozilazi da bi napor i stres koji bi proizašli iz takvog načina rada neophodno doveli do pogoršanja zdravstvenog stanja optuženog i daljih prekida u suđenju. Taj zahtev se odbija. Gospodine Kej, želim da vam kažem sledeće: u diskusiji koju smo imali pre pauze, pokazalo se da je moguće da vi komunicirate sa saradnicima. Međutim, izgleda da ste vi čak i tokom prošle pauze od njih dobili neke informacije. Jasno je da vi morate da sprovedete daljne istrage. Pretresno veće je jasno reklo da je spremno da vam odobri dovoljno vremena za vaše istrage. Pretresno veće sada želi da čuje vaš stav o tome.

ADVOKAT KEJ: Pa, prvo, moramo da vidim u kojoj meri bi oni bili voljni da nama pomognu. Do današnjeg dana, zbog okolnosti koje su vladale, oni nisu bili u stanju da rade sa nama. To je nešto drugo, ne radi se samo o tome da oni nama predaju telefonske brojeve, adrese i imeilove. To je jedna stvar, a uspostavljanje kontakta sa samim svedocima, uzimanje izjava od svedoka i eventualno predavanje onih informacija koje oni imaju, koje su, meni se čini, na BHS-u, u obliku beležaka je opet nešto drugo, tako da nije jasno kako bi ta saradnja mogla da funkcioniše.

SUDIJA ROBINSON: Ali vi morate da učiniti najbolje što možete i, ukoliko bude potrebno, možete da se obratite Pretresnom veću za pomoć.

ADVOKAT KEJ: Da, znamo to. I mi sada pokušavamo da rešimo stvari onako kako one dolaze. Mi do sada nismo imali ni prilike ni vremena da tome priđemo na bilo koji drugi način. U ovom trenutku, u ovoj fazi suđenja, zbog toga što je u toku žalbeni postupak na odluku o dodeli advokata, mi tražimo da se ovo suđenje prekine sve dok se ne donese odluka po toj žalbi, zato što bi to moglo da ima veliki uticaja na prirodu nastavka ovog suđenja. Ukoliko žalba optuženog bude prihvaćena, onda smatramo da bi bilo principijelno pogrešno da prođe jedan period vremena tokom koga Predmet nije pod njegovom kontrolom i vodi ga neko drugi.

SUDIJA ROBINSON: Obično interlokutarne žalbe pred ovim Sudom ne zaustavljaju neophodno sama suđenja.

ADVOKAT KEJ: Imajući u vidu da ćemo mi u našem žalbenom podnesku kad ga podnesemo da zatražimo ekspeditivno rešavanje ovog pitanja, jer je to jedna principijelna stvar, ali i zato što je značajno u prezentaciji odbrane ovog optuženog, mi se nadamo da će Žalbeno veće uspeti da ekspeditivno reši to pitanje.

SUDIJA ROBINSON: Ali čak i ukoliko se to rešava po ubrzanom postupku, zar se ne radi o periodu od najmanje dve nedelje?

ADVOKAT KEJ: Ja ne znam tačno o kom se vremenu radi. Po našem mišljenju to ne bi bilo vreme koje bi bilo uludo potrošeno, jer bi se priprema Odbrane mogla da nastavi u međuvremenu. Mi, naravno, ne bismo samo čekali na ishod žalbe, nego bismo u svakom slučaju pokušali da stupimo u kontakt sa svedocima Odbrane i da sastavimo jedan korpus materijala koji će da nam bude od pomoći.

SUDIJA ROBINSON: Ja mislim da je to razumna osnova za suspenziju

suđenja: vreme koje vam je potrebno da sprovedete vašu istragu, da dobijete svedoke ...

ADVOKAT KEJ: Ja u ovom trenutku ne znam koliko će vremena za to da bude potrebno, jer dosadašnje iskustvo i dosadašnji rad, u stvari, određuje ...

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, imate li svedoka sa kojim možete da nastaviti sa radom?

ADVOKAT KEJ: Ne ove nedelje. Imamo jednog svedoka za sledeću nedelju koji će da traje dva i po sata, tako barem stoji u dokumentu koji su saradnici podneli u ime optuženog. Nakon toga imamo još jednog svedoka i to je sve u ovom času.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, ako odobrimo prekid u suđenju, kakvi su izgledi da svedoci dođu da svedoče nakon prekida?

ADVOKAT KEJ: Ja sam siguran da ovi svedoci čiji smo dolazak uspeli da dogovorimo, da su oni ljudi koji bi došli i kasnije.

SUDIJA ROBINSON: Drugi način gledanja na pitanje je da li je možda drugi svedok na raspolaganju za sledeću nedelju, tako da sledeće nedelje možemo da imamo dva svedoka?

ADVOKAT KEJ: Ne, ne. On ne može da dođe sledeće nedelje. Nedelju dana posle toga, znači za treću nedelju imamo dva moguća svedoka, ali u ovom trenutku to nije jasno. Mi jednostavno uzimamo svedoke sa prvih popisa svedoka. Ja jednostavno sada nisam u stanju da kažem da smo uspeli da organizujemo više stvari nego što

jesmo.

SUDIJA ROBINSON: Smatramo da je sasvim razumno da vam se da izvestan period da se bolje pripremite. I da ste vi to zatražili na početku, Pretresno veće bi vam to odobrilo. Gospodine Najs, razmišljamo o tome da gospodinu Keju damo neke četiri nedelje. Imate li komentara na to?

TUŽILAC NAJS: Da, mi bismo želeli da kažete da, principijelno govoreći, nema nikave potrebe za odlaganjem, ali možda ne treba da o tome posebno govorimo. Mi apelujemo na vas da zadržite svedoke koji su zasada dogovoreni. Mislim da znam ime prvog svedoka sledeće nedelje, ali ne znam ime svedoka za onu nedelju tamo, bilo bi nam drago kada bismo saznali ko je to. Znam da je jedan od važnih ruskih svedoka javno rekao da je spreman da dođe da svedoči, možda je to taj. Isto tako, meni se čini, ako mi dozvolite da kažem, uz dužno poštovanje, da nema nikakvih problema da oni tokom tog vremenskog perioda u kom imaju poteškoća, pozovu jednog ili dva svedoka i da nastave istovremeno sa svojim pripremanjima. Mislim da bi se na taj način bolje iskoristilo vreme, između ostalog i zato što bi se mi ovde viđali tokom tog vremena, znači Odbrana bi imala mogućnosti da stalno obaveštava Pretresno veće o tome kakav je progres uspela da ostvari. Prema tome, sledeće nedelje jedan svedok, ja znam ko je to, on neće da traje dugo, iza toga možda još jedan, malo značajniji, za koga treba malo više vremena za pripremu. Međutim, u međuvremenu biće dovoljno vremena da se Odbrana bavi svojim pripremanjima, jer izgleda da je rad koji imaju da obave, rad koji se obavlja ovde u Hagu. Apelujem na vas da zadržite postojeće svedoke i da to integrišete na neki način, jer ukoliko budemo čekali još četiri nedelje, može da se dogodi da opet bude problema sa pozivanjem svedoka i da onda opet nećemo da radimo tri dana u nedelji. Zato je puno bolje da svedoci dolaze onda kad mogu. To je naš predlog. Ali, kao što sam rekao, mene jako zanima da znam koji su to svedoci na raspolaganju za sledeću nedelju.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vi imate dovoljno iskustva u dobijanju imena svedoka. Gospodine Kej, šta kažete na to? Gospodin Najs smatra da je bolje da radimo po sadašnjem rasporedu svedoka, znači jedan svedok sledeće nedelje i još jedan one tamo nedelje.

ADVOKAT KEJ: Naravno, mi bismo mogli da funkcionišemo na takav način, ali mi bismo prvo želeli da steknemo jedan opšti pogled o tome čega uopšte ima, jer u ovom trenutku, kao što sam rekao, mi nasumice odabiremo imena ljudi koji su dostupni i to iz ove prve grupe, a nismo u stanju da uopšte razmotrimo opšti kontekst, ko želi da svedoči, ko ne želi, jer u jednom trenutku moramo da prođemo kroz sve te brojeve.

SUDIJA ROBINSON: Da li ste rekli da li bi drugi svedok mogao da dođe sledeće nedelje?

ADVOKAT KEJ: Ne, ne može, jer da je mogao, mi bismo ga već zakazali za sledeću nedelju. Postoje problemi sa vizama i slične stvarima i to treba prvo da se reši.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Kej, uzeli smo u obzir ovo šta ste rekli, a to je da želite zaista prvo da steknete kompletan uvid u situaciju sa svedocima. Pa, pretpostavljam da vi ne biste želeli da nastavite ovako da radite, malo po malo. Da budemo sasvim jasan: da li biste više želeli da imate četiri čiste nedelje, nego jedan svedok jedne nedelje, pa onda jedan svedok nedelju posle?

ADVOKAT KEJ: Svakako. Mi bismo više voleli da budemo u stanju da na početku procenimo koji su nam prioriteta i da zamolimo saradnike optuženog da nam pomognu u utvrđivanju tih prioriteta, da vidimo sa kim treba prvo da stupimo u kontakt, koga treba prvo pitati.

SUDIJA ROBINSON: Pretresno veće to uzima u obzir, odobravamo vam prekid u suđenju od četiri nedelje i to na toj osnovi, a ne na osnovi čekanja ishoda žalbe.

ADVOKAT KEJ: Takođe moramo sa Sekretarijatom ...

SUDIJA ROBINSON: Izvinite, iako je verovatno da će se žalba dase reši u tom periodu, u te četiri nedelje.

ADVOKAT KEJ: Mi takođe sa Sekretarijatom moramo da razmotrimo tehničku podršku, osoblje, logistiku potrebnu za pripremu svedoka. Jasno smo Pretresnom veću dali do znanja da se radi o jednom velikom poslu i trebaće nam neko vreme da to sve počne da funkcioniše.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA BONOMI: Gospodine Kej, moram da kažem da ja očekujem da se to vreme aktivno iskoristi. Vi morate da sprovedete istragu u ovom Predmetu, bez obzira što jedna žalba čeka na rešavanje. Treba jasno da znate da ukoliko vi budete imali mogućnost da nastavite sa radom ovde u Sudu, vama treba da se da dovoljno vremena da preduzmete aktivne korake kako biste sprovedeli aktivnu istragu i onda možete da nastaviti na kraju tog perida. Tada ćemo ponovo da vidimo kakva je situacija, ali ja smatram da ono šta ste vi rekli ne znači da smatrate da sada slede četiri nedelje u kojima se ništa neće dešavati.

ADVOKAT KEJ: Ne, nikako. Mi smo već započeli sa radom i na osnovu toga smo već uspeli da vidimo kakva je situacija. Prema tome, naša je namera da odmah počnemo sa radom. Međutim podrška, logistika ne zavisi od nas.

SUDIJA ROBINSON: Očekujemo od Sekretarijata da organizuje sve šta je potrebno kako biste mogli da obavljate svoju funkciju. Uvereni smo da će sekretar to i da učini.

ADVOKAT KEJ: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: U redu, rasprava se prekida, nastavljamo u utorak 12. oktobra.

TUŽILAC NAJS: Ima jedna stvar koju spominjem iz dva razloga. Prvo, želim da vas informišem o nečemu, a drugo isto tako želim da budemo sigurni da je optuženi shvatio osnovu jednog aspekta odnosa između Tužilaštva i dodeljenog advokata, imajući u vidu da je rekao neke jako ekstravagantne stvari koje su išle na štetu gospodina Keja. Pretresno veće zna da smo mi periodično dostavljali dokumente analitičkoga tipa, to su dokumenti kojima se analiziraju izvedeni dokazi. Pretresno veće isto tako verovatno zna da je došlo do promene u kompjuterskom softveru koji se koristi u Tužilaštvu i odlučili smo da naše dokumente transformišemo u novi format, čime će biti mnogo lakše da se pretražuje taj materijal, bar za one koji umeju da se služe kompjuterom. Uvek je bila moja namera da to dostavljamo onako kako se generiše i smatram da je to od pomoći. Ne znam za Pretresno veće, ali sigurno ih je gospodin Kej u svojoj prethodnoj ulozi, kao amikus, smatrao korisnim. Ja, naravno, shvatam da Odbrana ima problema prilikom pretraživanja ovog spisa i možda će im i ti dokumenti biti od pomoći. Možda ćemo u procesu konverzije tih dokumenata i njihovom ažuriranju, uručiti ih gospodinu Keju i možda će oni njemu da budu od pomoći, a naravno i Pretresnom veću. Ako se to dogodi, mislim da optuženi mora da shvatiti kako se to ne radi kako bismo zatrovali odnose između njega i dodeljenog advokata, nego jednostavno zato da dodeljenom advokatu omogućimo da obavlja svoj posao sa svim materijalom koji stoji na raspolaganju svim stranama.

SUDIJA ROBINSON: Siguran sam da gospodin Milošević to razume. Rasprava je završena.